

ВСТУП

Кожна людина, яка обирає для себе шлях науковця, звичайно прагне досягти вершин у певній галузі знання, зробити наукове відкриття. Участь у конкурсі-захисті наукових робіт МАН можна вважати першою сходинкою на цьому шляху.

Шкільне навчання є процесом вивчення ustalених, перевірених практикою істин. Наукова робота полягає у *пошуку істини*. Вона привчає з повагою відноситись до різних точок зору, вивчати та співставляти їх. Майже у кожному дослідженні є крихти знання, з яких зрештою формується правильне уявлення про ті чи інші явища. Тому особливо цінуються ті наукові роботи, в яких подається ґрунтовний огляд та аналіз різних точок зору, які демонструють науковий підхід у дослідженні дійсності.

Не розчаруйтеся, якщо по завершенні роботи вам не вдасться зробити наукове відкриття. Воно не є метою вашої роботи. Ваша *мета* простіша, вона полягає у тому, щоб продемонструвати:

- володіння методологією наукового дослідження;
- вміння логічно і послідовно викласти матеріал теми;
- вміння обробляти статистичний і фактичний матеріал, пов'язувати його з теоретичними положеннями;
- здатність пов'язувати теоретичні положення з реальними економічними процесами, що мають місце в Україні або в інших країнах;
- вміння аналізувати та узагальнювати матеріал теми;
- здатність робити обґрунтовані самостійні висновки.

Підготовка наукової роботи є не лише надзвичайно захоплюючим, але й корисним заняттям. У процесі роботи ви матимете змогу навчитися:

- знаходити необхідну для підготовки роботи літературу, користуватися каталогами, бібліографічними, алфавітними та предметними покажчиками, реферативними збірниками;
- працювати з літературними джерелами так, щоб витратити на пошук необхідної літератури, її обробку та підготовку тексту мінімум часу;
- визначати головне у прочитаному, аналізувати та співставляти різні точки зору на проблему, формувати і доводити власну точку зору, послідовно і логічно викладати матеріал, підкріплювати теоретичні положення цифрами, фактами, доказами;
- оформляти текст роботи за встановленими стандартами;
- правильно цитувати джерела, подавати посилання до наведених у тексті цифр, фактів, точок зору авторів, складати таблиці, схеми, готувати презентації тощо.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ЖУРНАЛІВ ТА ДЖЕРЕЛ

- Актуальні проблеми економіки
 - Банківська справа
 - Економіка АПК
 - Економіка і прогнозування
 - Економіка України
 - Економіка, фінанси, право
 - Економіст
 - Економічна теорія
 - Праця і зарплата
 - Соціальний захист
 - Україна: аспекти праці
 - Фінанси України
 - Вопросы экономики
 - МЭ и МО
 - Российский экономический журнал
 - Финансы
 - Экономика и управление
 - Экономист
- Офіційна Інтернет сторінка Кабінету міністрів України // <http://www.kmu.gov.ua>
 - Офіційна Інтернет сторінка Міністерства економіки України // <http://www.me.gov.ua>
 - Офіційна Інтернет сторінка Міністерства фінансів України // <http://www.minfin.gov.ua>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України. Про наукову і науково-технічну діяльність // Відомості ВР. – 1992. – №17.
2. ГОСТ 7.1-84. Библиографическое описание документов. Общие требования и правила составления. - М.: Издательство стандартов, 1985.
3. ДСТУ 3008-95.Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення.- К.: Держстандарт України, 1995.
4. ДСТУ 3582-97. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила.- К.: Держстандарт України, 1998.
5. ДСТУ 3973-2000. Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення. – К.: Держстандарт України, 2001.
6. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. / М.Т.Білуха. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
7. Гончаров С.М. Студентські наукові дослідження в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: Навчально-методичний посібник / С.М.Гончаров – Рівне: НУВГП, 2006. – 127 с.
8. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. / І.М. Грищенко, О.М. Григоренко, В.А. Борисенко – К.: Київ. нац. торг.- екон.ун-т, 2001. – 242 с.
9. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв, О.М. Яцій – Одеса, ПНУ АПН України, ПДПУ ім. К.Д.Ушинського, 2001. - 218 с.
10. Кузнецов И.Н. Научное исследование / И.Н. Кузнецов, Е.А. Савченко - М.: Знание, 1998. - 213 с.
11. Лудченко А.А. Основы научных исследований. Учеб.пособие / А.А.Лудченко, Я.А. Лудченко, Т.А. Примак; Под. ред. А.А. Лудченко- К.: Знання, 2001. – 113 с.
12. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження / С.В.Мочерний – Львів: Світ. – 2001. – 416 с.
13. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч.посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова - К.: ЦНЛ, 2003. – 116 с.
14. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій / А.С. Філіпченко. –К.: Академкнига, 2004.- 208 с.
15. Шейко В.М., Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник.- 3-тє вид./ В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко - К.: Знання-Прес., 2003.- 295 с.

З М І С Т

	Стор
Вступ	4
1. Понятійний апарат наукового дослідження з економіки . . .	5
2. Загальні вимоги до наукової роботи	9
2.1. Вимоги до структури роботи. Критерії оцінки роботи . . .	9
2.2. Вимоги до вступу, основної частини та висновків	10
2.3. Вимоги до оформлення наукової роботи	12
3. Підготовка, написання та захист наукової роботи	16
3.1. Добір літератури, робота з літературними джерелами	16
3.2. Підготовка чорнового та чистового варіантів роботи	18
3.3. Захист наукової роботи	19
4. Етапи проведення та умови визначення результатів конкурсу-захисту МАН	20
Додатки	
Додаток 1. Оформлення титульної сторінки роботи	23
Додаток 2. Оформлення змісту роботи	24
Додаток 3. Оформлення тексту роботи, заголовків, рисунків, формул	25
Додаток 4. Оформлення таблиць у тексті	26
Додаток 5. Оформлення посилань на залучену літературу. . . .	27
Додаток 6. Оформлення списку використаних джерел	28
Додаток 7. Перелік основних наукових економічних журналів та джерел	29
Список використаних джерел	30

ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ НА ЗАЛУЧЕНУ ЛІТЕРАТУРУ

Економічне явище – це одна із форм постійно повторювальних дій людей у процесі господарської діяльності.

Економічний процес – це закономірна послідовна зміна явища від простого до складного, характерною ознакою якого є зникнення старого і виникнення нового явища.

Методологія – вчення про структуру, логіку організації, методи та засоби діяльності в різних галузях науки, її теорії та практики; це сукупність принципів, засобів, методів та форм наукового пізнання.

Метод – це підхід, прийом, засіб теоретичного дослідження або практичного втілення явища (процесу).

Метод науки – це організація пізнавального процесу в структурі наукової та пізнавальної діяльності, що передбачає конкретний науковий пошук: формулювання проблеми, висунення гіпотези, емпіричну, теоретичну та експериментальну перевірку гіпотези, висновки та прогноз подальших розробок.

Методика дослідження передбачає такі структурні компоненти: *теоретико-методологічна* частина, на основі якої будується методика дослідження; *історико-теоретична*, що передбачає дослідження явищ, процесів з урахуванням зв'язків та взаємозалежностей між ними; *практична*, тобто узагальнення результатів дослідження як логічне завершення наукового пошуку, їх аргументація.

Методика дослідження з теми – це конкретизація прийомів та способів виконання робіт у відповідності до теми та плану досліджень; включає загальні положення, методичні вказівки з проведення досліджень (основна частина), науковий експеримент, впровадження результатів дослідження, закінчення.

Методи дослідження – це інструменти, за допомогою яких вирішуються ті чи інші проблеми, відкриваються закономірні зв'язки явищ, що вивчаються.

Теоретичні методи наукових досліджень:

- **аналіз** – метод наукового пізнання, котрий полягає у розчленуванні цілого на складові частини та відокремленому вивченні цих складових;

- **синтез** – метод наукового пізнання, котрий полягає у зведенні отриманих шляхом аналізу знань, відновленні цілісності явища у взаємозв'язку і взаємодії його складових частин, розмаїтті його проявів;

- **індукція** – логічний метод пізнання, що ґрунтується на отриманні загальних висновків і положень на основі вивчення окремих фактів, явищ і процесів;

За даними вибіркового обстеження у 2002 р. 93% сукупних видатків домашніх господарств склали споживчі видатки, зокрема на харчування спрямовувалось 60% доходів (у розвинених країнах частка всіх товарів поточного споживання складає приблизно 33% видатків сім'ї). Найбільша частка сукупних видатків домогосподарств на придбання продовольчих товарів спостерігалась у Рівненській, Чернівецькій, Закарпатській, Чернігівській, Волинській областях та АР Крим [2, с. 24]. Енергетична цінність добового раціону в середньому по Україні досить висока (3341,2 к кал), але у 38% бідних вона нижча за рівень 2100 к кал, визначений у Всесвітньою організацією охорони здоров'я як своєрідна межа бідності [3, с. 40].

Зруйнований попит на товари тривалого вжитку. Так, 90,3% домогосподарств мають холодильники (на селі – 78,3%), з них лише 7,8% перебуває у користуванні менше 5 років, а 73,8% слугують понад 10 років. Подібна ситуація з пральними машинами – їх мають 73,7% домогосподарств, у т.ч. на селі – 60,8%, з них 9% експлуатуються менше 5 років, а 71,8% – понад 10 років, те ж саме з кольоровими телевізорами: ними забезпечені 72,2% сімей (на селі – 51,5%), понад більше 10 років слугують 42,9%. Аналогічним є стан і з іншою побутовою технікою [3, с. 40]. Це означає, що переважна її частина вже відпрацювала свій нормативний термін, а придбати нову за існуючого рівня доходів населення не може. Невипадково Україну досі не визнають за державу з ринковою економікою.

Економічне пожвавлення останніх років підсилює майнову нерівність у суспільстві. Від зростання ВВП найбільше виграли заможні верстви населення. Споживання 20% найзаможніших зросло на 12,4%. Однак попит багатих спрямований переважно на придбання предметів розкоші та престижних зарубіжних товарів і не розширює внутрішнього ринку. В той же час щоквартальні обстеження умов життя 10 тис. домогосподарств, здійснювані Держкомстатом України з 1999 р., показали, що з врахуванням інфляції рівень споживання бідних сімей зріс за 4 роки лише на 4,3% [3, с. 40]. Зростає відволікання коштів населення на транспортні та комунальні послуги, ціни на які щороку зростають [4, с. 373].

ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богиня Д. Регулювання доходів і оплати праці в контексті індексу людського розвитку / Д. Богиня // Економіка, фінанси, право. – 2002. – № 2. – С. 3-7.
2. Буковинський В.С. Фінансове забезпечення діяльності закладів загальної освіти / В.С. Буковинський // Фінанси України. – 2004. – № 3. – С. 57-65.
3. Глазьев С.Ю. О стратегии развития российской экономики. Научный доклад [Электронный ресурс] / С.Ю. Глазьев. – М.: ЦЕМИ РАН, 2001. – Режим доступа: <http://www.edu.ioffe.ru/lectures/glaziev/>
4. Каленюк І.О. До питання про освітній потенціал країни / І.О. Каленюк // Економіка України. – 2001. – №11. – С.70-77.
5. Бронська А.М. Людський капітал та ефективність інвестицій в основі ту в Україні / А.М. Бронська// Вісник Національного університету водного господарства і природокористування. 36 наук. праць. Серія „Економіка“. Вип. 28(6) – Рівне: НУВГП, 2005. – С. 21-28.
6. Косік А.Ф., Мікроекономіка: Навчальний посібник / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська – К.: ЦУЛ, 2004. – 416 с.
7. Кухар О.В. Державний сектор економіки України / О.В. Кухар // Україна: 10 років реформ. – Львів: ЛНУ, 2004. – С. 205-215.
8. Лібанова Е. Складові добробуту і бідності / Е. Лібанова // Соціальний захист. – 2004. – № 5. – С. 38-42.
9. Lukas R. On the Mechanics of Economic Development // Сакс Д., Ларрен Ф. Макроекономіка. Глобальний підхід [Пер. с англ.] – М.: Дело ЛТД, 1999. – 636 с.
10. Львов Д. Економіка Росії, вільна від стереотипів монетаризма / Д. Львов // Вопросы економіки. – 2000. – № 2. – С. 105-110.
11. Новіков В. Проблеми реалізації державної політики регулювання доходів населення / В. Новіков // Економіка України. – 2002. – №9. – С. 66-72.
12. Пересада А.А. Реалізація інвестиційних проектів в Україні / А.А. Пересада // Фінанси України. – 2004. – № 3. – С. 106-112.
13. Соціально-економічне становище України за 2008 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

У сучасному мінливому житті кожна людина, яка прагне успіху у будь-якій діяльності, повинна вчитися, і *вчитися самостійно*. Виконання наукової роботи насамперед дозволяє набутти досвіду самостійного здобуття знань.

1. ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
З ЕКОНОМІКИ

Наука – це сфера людської діяльності, система знань про об'єктивні закони природи, суспільства, мислення, що виражається у точних категоріях. Поняття „наука” включає як діяльність, спрямовану на отримання нового знання, так і результати цієї діяльності – сукупність отриманих знань, які створюють наукову картину світу.

Наукова діяльність – це спеціальна практична діяльність людини, пов'язана з науковими дослідженнями і спрямована на одержання наукових результатів.

Наукове пізнання – це дослідження, що відрізняється своїми особливими цілями і задачами, методами отримання і перевірки нових знань.

Факти – одна із складових науки; вони є реальною основою всіх висновків і пропозицій; в систематизованому та узагальненому вигляді вони стають складовою частиною наукових знань.

Теорія – найбільш висока форма узагальнення та систематизації знань; це вчення про узагальнений досвід, практику, що формують наукові принципи та методи, які дозволяють узагальнити, пізнати існуючі процеси та явища, проаналізувати вплив різних факторів та запропонувати рекомендації щодо їх використання у практичній діяльності людей. Структурні елементи наукової теорії – це факти, категорії, аксіоми, постулати, принципи, поняття, судження, умовивід, закони.

Наукове дослідження – це вивчення явищ і процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами з метою одержати переконливо доведені та корисні для науки і практики рішення з максимальним ефектом.

Економічні дослідження – це складний процес виробництва знань у науково-дослідному процесі, який являє собою сукупність організаційних, методичних і технологічних прийомів, що здійснюються за допомогою певних процедур; це вивчення за допомогою відповідних методів сутності явищ та процесів раціональної організації цілеспрямованої господарської діяльності людей.

ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ РОБОТИ, ЗАГОЛОВКІВ, РИСУНКІВ, ФОРМУЛ

1. ВИРОБНИЦТВО І ПРОПОНУВАННЯ НА КОНКУРЕНТНОМУ РИНКУ

1.1. Теорія виробництва. Виробнича функція

Першим, найбільш відомим варіантом виробничої функції була функція Кобба-Дугласа, яка описувала залежність обсягів виробництва від двох факторів – капіталу (K) і праці (L):

$$Q = A, K^\alpha, L^\beta, \quad (1.1)$$

де A – коефіцієнт пропорційності або масштабності;

α, β – коефіцієнти еластичності виробництва, які характеризують приріст обсягів виробництва при прирості відповідних факторів на 1%.

Короткострокова виробнича функція – функція з одним змінним фактором – дозволяє визначити, якими затратами змінного фактора можна досягти максимального обсягу випуску за певний період часу з врахуванням дії закону спадної віддачі. Вона має вигляд:

$$Q = f(L). \quad (1.2)$$

Динаміку сукупного, середнього і граничного продуктів змінного фактора, а також дію закону спадної віддачі у короткостроковому періоді ілюструє рис. 1.1, на якому представлені відповідні криві.

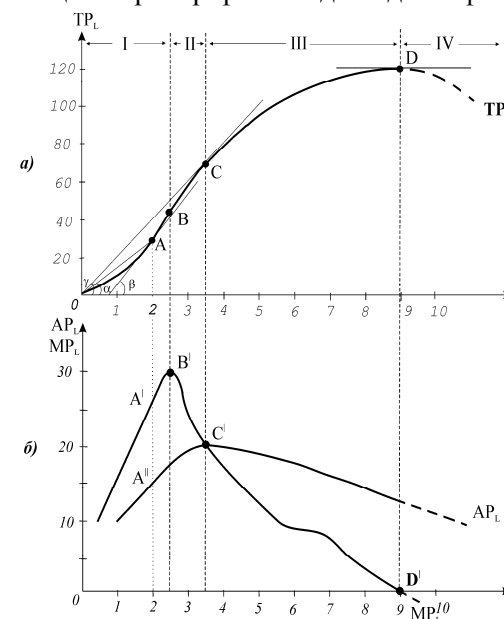

Рис. 1.1. Криві сукупного, граничного та середнього продуктів змінного фактора

Розрахунково-конструктивний метод дослідження – метод, при якому в результаті аналізу складають проекти, рекомендації на перспективу. Проект – це план найбільш раціонального та реально можливого рішення питання.

Тема наукового дослідження – частина наукової проблеми, яка охоплює одне або кілька питань дослідження; відображає проблему в її характерних рисах і, таким чином, окреслює межі дослідження, конкретизуючи основний задум та створюючи передумови успіху роботи в цілому.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта; це аспект обраної проблематики, що підлягає безпосередньому вивченню в даній роботі, встановлюючи межі наукового пошуку в об'єкті.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Мета дослідження – це очікуваний кінцевий результат, який зумовлює загальну спрямованість і логіку дослідження; формулюється коротко і точно, конкретизуючись у завданнях дослідження, та у змістовному відношенні виражає те основне, що повинен робити дослідник; визначається відповіддю на запитання: „Для чого проводиться дослідження?”.

Наукова проблема є результатом глибокого вивчення практики і інформаційних джерел, характеризує реальний рух пізнавального процесу та фіксує його суперечності на певному етапі розвитку науки; це наукова задача, яка охоплює значну область досліджень і має перспективне значення, вирішення якої забезпечує економічний ефект.

Обґрунтування актуальності проблеми передбачає відповідь на запитання: „Чому ця проблема є важливою для сучасного розвитку економіки?”.

Гіпотеза – науково обґрунтоване припущення про можливі засоби розв'язання визначеної проблеми; висувається для пояснення будь-якого явища і вимагає перевірки на досліді та теоретичного обґрунтування для того, щоб стати достовірною науковою теорією; припущення про структуру об'єктів, що вивчаються, соціальних явищ, про чинники, що зумовлюють певні економічні процеси і явища. Це своєрідний прогноз очікуваного рішення дослідницького завдання. Народження гіпотези починається з ідеї.

ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ У ТЕКСТІ

Наведені нижче дані щодо розподілу зайнятих за типами підприємств (табл. 2.1) підтверджують значну роль сфери малого бізнесу в економіці розвинених країн.

Таблиця 2.1.

Розподіл зайнятих за підприємствами (у % до всіх зайнятих в економіці)¹

Країна	Розмір підприємства			
	найдрібніше	дрібне	середнє	велике
Великобританія	26,1	22,6	26,1	25,2
Італія	43,4	30,4	14,2	12,1
Франція	32,1	28,0	23,4	16,5
США	26,1	28,4	24,0	21,5
Японія	49,4	27,7	14,6	8,2

1. Джерело: Барановський О. Державна підтримка малого бізнесу: світовий досвід і Україна // Економіка України. – 1997. – № 6. – С. 63.

Більш загальна, комплексна оцінка місця та ролі малого бізнесу в економіці розвинених країн може бути зроблена на основі даних таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Малий бізнес в економіці розвинених країн²

Країни / Показники	Частка у ВВП, %	Частка у загальній кількості підприємств, %	Частка у загальній кількості зайнятих, %	Частка у загальній зайнятості в обробній промисловості, %
США	43	99	58	28,9
Японія	51	99	80,5	51,4
Франція	61	98,5	-	40
Великобританія	-	96	36	29

2. Розраховано за: Корнеев В. Малий бізнес за кордоном // Ділова Україна. – 1994. – № 15. – С. 4; Морита А. Сделано в Японии. – М.: Мысль, 1990. – С. 8-9; Разумнова И.И. Мелкие фирмы в США: Экономика и управление. – М.: Прогресс, 1993. – С. 21.

- **дедукція** – логічний метод пізнання, що ґрунтується на отриманні окремих конкретних висновків і положень на основі знання загальних положень, закономірностей розвитку цілісної економічної системи;

- **абстрагування** – метод наукового пізнання, що передбачає відхилення поверхневих, другорядних, несуттєвих сторін явища з метою виділення і розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих і загальних зв'язків;

- **конкретизація** – рух від абстрактного до конкретного з метою виокремлення функціональних зв'язків між складовими явища, що вивчається;

- **екстраполяція** – метод наукового пізнання, за якого висновки, показники, тенденції та закономірності одних процесів і явищ економічної системи поширюються на інші майбутні очікувані явища і процеси;

- **моделювання** – це спрощений опис досліджуваної економічної системи, який характеризує її властивості та суттєві сторони; *модель* є умовним відображенням економічних явищ, процесів, об'єктів, представленим у вербальній (словесне описання), математичній (описаній формулами), графічній, табличній, комп'ютерній та змішаній формах;

- **порівняння** – метод зіставлення досліджуваних явищ та встановлення їх подібностей і відмінностей;

- **класифікація** – упорядкування явищ, що визначаються за певними критеріями; розподіл об'єктів, понять, назв за класами, групами, розрядами, за якого в одну групу потрапляють об'єкти, які мають спільну ознаку.

Статистико-економічні методи дослідження – це сукупність прийомів, які використовуються для всебічної характеристики розвитку економічних явищ і процесів за допомогою масових цифрових даних (фактів).

Статистичні спостереження – перший етап економічного дослідження; це накопичення необхідної інформації про явища і процеси, які вивчаються.

Методи обробки та аналізу результатів статистичного спостереження: економічне групування, середні і відносні величини, графічні прийоми, регресивно-кореляційний, індексний та дисперсійний аналіз тощо.

Монографічний метод дослідження передбачає дослідження окремих одиниць сукупності, які є типовими для характеристики цієї статистичної сукупності.

ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ РОБОТИ

Міністерство освіти і науки України

Рівненська Мала академія наук учнівської молоді

Відділення економіки

Секція "Мікроекономіка та макроекономіка"

ДЕМОГРАФІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ:
ФОРМИ ПРОЯВУ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Науково–дослідницька робота

учениці 10 класу

Рівненського економіко–
правового ліцею*Сидорук Тетяни Миколаївни*

Науковий керівник:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теоріїНаціонального університету
водного господарства

та природокористування

Кухар Олег Володимирович

РІВНЕ – 2009

Високо оцінюються роботи, в яких на основі поглибленого опрацювання літератури подано самостійний ґрунтовний аналіз матеріалу, співставляються різні точки зору вчених, економістів, економічних шкіл з проблеми, що досліджується, аналіз теоретичних положень доповнюється аналізом сучасної економічної політики, зроблені глибокі самостійні висновки та узагальнення. Найвищу оцінку одержують роботи, котрі містять елементи наукової творчості, відрізняються творчим підходом.

На високу оцінку не можуть претендувати роботи, які:

- не мають посилань на реально залучену до написання роботи літературу (відсутність у роботі посилань розглядається як свідчення того, що робота виконувалася не самостійно або була переписана з одного джерела);
- виконані на основі застарілого матеріалу, містять застарілі положення, не мають сучасного фактичного та статистичного матеріалу, сучасних законодавчих та нормативних документів;
- не мають необхідних структурних елементів – вступу чи висновків, виділених у тексті розділів та підрозділів, списку використаних джерел;
- неправильно оформлені, з численними граматичними і стилістичними помилками.

2.2. Вимоги до вступу, основної частини та висновків

Обсяг вступу, як правило, становить 2-3 сторінки тексту.

У вступі необхідно:

- обґрунтувати **актуальність теми**, тобто показати, чому вивчення та аналіз даної проблеми є важливим у теоретичному та прикладному аспектах, яке місце займає ця проблема в економічній теорії, у сучасній економічній політиці;
- визначити **стан розробки проблеми** в економічній літературі, відзначити науковців, що внесли значний вклад у її дослідження;
- сформулювати **мету роботи** та обґрунтувати її структуру. Одну й ту ж саму тему можна висвітлити по-різному. Наприклад, проблеми приватизації або розвитку малого підприємництва можна розглядати на основі вітчизняного досвіду, що визначить певну структуру і мету роботи, а можна розглядати із залученням зарубіжного досвіду чи на матеріалах конкретного підприємства, що, безперечно, визначить зовсім іншу структуру і мету роботи. Саме цей характер спрямованості

ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ РОБОТИ

З М І С Т

	Стор.
Вступ	3
1. Зарубіжний досвід стабілізаційної політики	5
1.1. Антикризова політика “Нового курсу” Ф.Рузвельта....	5
1.2. Стабілізаційна політика у повоєнній Німеччині.....	9
1.3. Стабілізаційна політика у постсоціалістичній Польщі.	12
2. Проблеми макроекономічної стабілізації в Україні.....	17
2.1. Причини кризи та оцінка сучасної макроекономічної ситуації в Україні.....	17
2.2. Межі та можливості застосування зарубіжного досвіду у розробці стабілізаційної моделі для України.....	22
Висновки.....	27
Додатки	30
Список використаних джерел.....	33

Ідея – основна думка, що лежить в основі теоретичної системи, її логічної побудови та плану функціонування.

Версії – ряд гіпотез, що по різному пояснюють одні й ті ж самі факти.

Наукова новизна – поняття, яке пов’язує суб’єктивні та об’єктивні моменти, що виражають ставлення до результату; передбачає визначення рівня, вагомості серед наукових фактів та значущості як типу нового знання, концепції, методики, рекомендацій, які раніше не мали аналогів у науці та практиці; ступінь новизни: вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток.

Практичне значення одержаних результатів характеризується наявністю в науковій роботі одержаних результатів досліджень або рекомендацій щодо їх наукового використання та практичного застосування.

Реферат – стислий виклад у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, що включає огляд відповідних інформаційних джерел.

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАУКОВОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до структури роботи. Критерії оцінки роботи

Наукова робота обов’язково повинна мати такі **структурні елементи**:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- додатки (за необхідності);
- список використаних джерел.

Тема роботи розкривається на основі вивчення і використання не менше 20 джерел, серед яких повинні бути підручники, 2-3 монографії (книги обсягом не менше 120 стор.), 10-15 статей з наукових журналів чи газет, а також необхідні законодавчі та нормативні документи, статистичні довідники.

Ваша робота оцінюється рецензентом за наступними критеріями: складність, науковість і повнота розкриття теми; актуальність та елемент творчості; аргументованість висновків; стиль, грамотність; якість оформлення.

своєрідний „урочистий” фінал роботи, їх потрібно переробити відповідно до вимог.

Оцінюючи роботу, рецензент звертає на вступ та висновки особливої уваги: саме вони показують, наскільки глибоко осмислений автором матеріал теми, чи добре він володіє ним, наскільки самостійно його викладає.

Всі структурні елементи роботи повинні бути вказані у змісті із зазначенням сторінок, з яких вони починаються, а також виділені у тексті роботи. Після списку використаних джерел може бути поданий додаток (додатки). Для зауважень рецензента в кінці роботи потрібно залишити 2 чистих аркуша.

2.3. Вимоги до оформлення наукової роботи

Наукові роботи необхідно оформлювати відповідно до державного стандарту України ДСТУ 3008-95 „Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення” (див.: „Бюлетень ВАК України”. – 2007. – №6. – С. 9-17).

- **Обсяг роботи** становить 25-30 сторінок стандартного формату А4;
- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту основного тексту – 14 кегль;
- розмір шрифту назв розділів – 16 кегль, жирний;
- розмір шрифту назв підрозділів (параграфів) – 14 кегль, жирний;
- інтервал між рядками – полуторний;
- абзацний відступ – 10 мм,
- поля: верхнє, нижнє, ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм.
- нумерація сторінок – у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці;
- текст вирівнюється на ширину аркуша;
- формули виконуються у режимі редактора формул і друкуються по центру, нумерація подається по правому полю в кінці рядка;
- рисунки, графіки повинні бути вмонтовані у текст;
- **науковому керівнику робота подається на паперовому та електронному носіях.**

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, графіків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака “№”.

Першою сторінкою роботи є **титольний аркуш**, який включають

Для участі в II етапі конкурсу-захисту в установлені терміни подаються такі документи:

- заявка на участь у II етапі конкурсу-захисту;
- науково-дослідницька робота, оформлена згідно з вимогами;
- зовнішні рецензії фахівців відповідних галузей у довільній формі;
- підсумковий наказ відділу освіти райдержадміністрації (міськвиконкому) „Про результати проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України в поточному році”.

Умови визначення результатів конкурсу

1. **Максимальна сумарна оцінка** за участь у всіх розділах програми конкурсу становить **350 балів**.

2. Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт – проводиться членами журі. **Максимальна кількість балів – 100.**

Критерії оцінювання науково-дослідницьких робіт:

- складність, проблемність та науковість – 20 балів;
- актуальність теми дослідження – 20 балів;
- новизна отриманих результатів – 20 балів;
- системність і повнота у розкритті теми – 20 балів;
- аргументованість висновків – 10 балів;
- грамотність викладу та культура оформлення – 10 балів.

3. Оцінювання навчальних досягнень учасників з базових дисциплін. **Максимальна кількість балів – 100.**

4. **Захист науково-дослідницьких робіт. Максимальна кількість балів – 150.**

Захист науково-дослідницьких робіт проходить окремо в кожній секції. Для захисту роботи автору надається до 10 хвилин, для відповіді на запитання – до 3 хвилин.

Під час захисту проводяться дебати (обговорення проблемних аспектів робіт) у групах за певною тематикою досліджень.

Порядок захисту, дебатів та склад груп визначається журі за підсумками заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт.

Захист науково-дослідницьких робіт оцінюється за такими критеріями:

- аргументованість вибору теми дослідження та її розкриття з урахуванням власного вкладу дослідника – 70 балів;
- чіткість, логічність, послідовність, лаконічність викладення матеріалу – 30 балів;
- компетентність учасника, вичерпність відповідей – 30 балів;
- етикет та культура спілкування учасника – 10 балів;
- активна кваліфікована участь у веденні дискусії – 10 балів.

Всі одержані оцінки вважаються остаточними, якщо протягом однієї години після оголошення результатів учасником конкурсу не подано апеляції в довільній письмовій формі.

роботи і потрібно обґрунтувати у вступі, так само, як і її структуру;

- дати загальну **характеристику інформаційної бази** роботи, тобто зазначити, що робота написана на основі використання та аналізу праць зарубіжних та вітчизняних економістів, законодавчих та нормативних актів України, матеріалів конкретного підприємства тощо.

Вступ краще писати тоді, коли вже визначена спрямованість роботи, окреслені її загальні параметри, найкраще – коли вже написаний чорновий варіант роботи. Перевірте себе: якщо підготовлений вами вступ до певної теми підходить до будь-якої або до якоїсь іншої теми, – він не відповідає вище означеним вимогам і його потрібно переробити.

Основна частина роботи зазвичай складається з 2-4 розділів, у яких можуть бути виділені підрозділи (параграфи). Підрозділи, як правило, виокремлюють тоді, коли обсяг матеріалу одного з питань перевищує 3-5 сторінок, і коли це виокремлення є логічно обґрунтованим. Число розділів та параграфів перш за все визначається матеріалом теми.

В основній частині роботи автор повинен продемонструвати:

- знання теоретико-економічних аспектів проблеми, праць провідних вчених, володіння методологією наукового аналізу;
- обізнаність з існуючими в економічній літературі точками зору з проблеми, що досліджується, вміння проаналізувати їх, співставити, визначити по можливості власну точку зору;
- обізнаність з законодавчими та нормативними документами, які стосуються теми роботи;
- вміння робити висновки та узагальнення, які впливали б з проведеного дослідження.

Кожен розділ роботи завершують висновками, зробленими на підставі аналізу матеріалу даного розділу.

Найбільш загальні та значущі висновки по розділах роботи подаються у **Висновках** – останній структурній частині роботи.

Обсяг висновків становить 3-5 сторінок тексту. У „Висновках“ насамперед зазначають, що проведене дослідження, аналіз та узагальнення матеріалу з проблеми (вказують тему роботи) дозволяють зробити наступні висновки. Далі автор у концентрованій формі, на більш високому рівні узагальнення, по суті стисло викладає зміст роботи. Звичайно висновки не нумерують, але кожен новий висновок починають з абзацу.

Перевірте себе: якщо на основі зроблених вами висновків, ви здатні розкрити під час захисту зміст роботи, „Висновки” написані правильно. Якщо ж висновки зведені до загальних положень, являють собою

головки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Якщо цифрові дані певного рядка відсутні, то в ньому ставлять прочерк.

Примітки до таблиці, в яких подаються довідкові та пояснювальні дані, розміщують безпосередньо під таблицею і нумерують послідовно. **Зразок оформлення таблиць поданий у Додатку 4.**

Формули в роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формули пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках; *наприклад*: (3.1) – перша формула третього розділу.

Нумеровані формули, а також формули з експлікаціями (поясненнями) пишуть з окремого рядка. Якщо формула завершує речення, після неї перед її номером ставлять крапку. Якщо формула подається з експлікацією, перед словом “де”, з якого починається експлікація, ставлять кому. Слово “де” пишуть з нового рядка, наводять позначення першої величини, знак тире та значення даної величини. Значення кожної наступної величини подають з нового рядка. Стовпчик пояснень вирівнюють відносно знаку тире.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаку плюс (+), мінус (-), множення (×) і ділення (:). **Зразок оформлення формул подається у Додатку 3.**

Посилання на використані джерела дозволяють перевірити достовірність цитат, цифр, викладу точки зору певного автора тощо у науковій роботі. Вони передбачають **виноски у квадратних дужках**, які повинні мати наскрізну нумерацію в межах всієї роботи. Позначення у дужках, наприклад таке: [2, с. 10], означає, що автор посилається на джерело, яке у списку використаних джерел стоїть під номером 2, а наведені цифри, факти, цитата та ін. взяті з 10-ї сторінки даного джерела. У списку використаних джерел в кінці роботи повинна бути зазначена повна назва джерела та загальна кількість його сторінок.

Наприклад, у *тексті роботи*:

„Згідно з даними Держкомстату, станом на 2002 р. понад третина прямих іноземних інвестицій була зосереджена у Києві, понад 6% – у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Одеській, Київській областях, у той час як у десяти областях їхня частка становила менше 1% [8, с.11-12].

- В якій мірі є актуальним викладений матеріал? Чи орієнтується автор у сучасній економічній політиці? Чи обізнаний він з чинним законодавством та нормативними документами?
- В якій мірі виклад матеріалу є самостійним?
- Наскільки послідовно, логічно, доступно викладається матеріал? Чи є переконливою авторська аргументація?
- Наскільки правильними є формулювання, узагальнення, висновки?
- Наскільки сучасними є статистичні та фактичні дані?
- Чи має робота всі необхідні структурні елементи? Як ці елементи виділені у тексті?
- Чи має робота необхідний ілюстративний матеріал?
- Як оформлена титульна сторінка, таблиці, схеми, формули, графіки?
- Чи має робота посилання на джерела? Як вони оформлені?
- Чи правильно оформлений список використаних джерел?
- Чи є в роботі граматичні помилки і стилістичні помилки?

3.3. Захист наукової роботи

Захист роботи має важливе значення і вплив на ту загальну оцінку, яку зрештою отримує автор.

До захисту готується текст виступу на 5-7 хвилин. Під час захисту автор називає тему роботи, стисло обґрунтовує її актуальність, повідомляє, які завдання були поставлені в роботі і як вони вирішувалися, до яких висновків дійшов автор. Таким чином, виступ на захисті в основному базується на вступі до роботи та її висновках. Наприкінці конкурсант відповідає на запитання членів комісії та інших конкурсантів, присутніх на захисті.

Захист наукової роботи оцінюється за наступними параметрами: аргументованість представлення актуальності теми та доведення одержаних результатів; візуальний супровід захисту (наочні демонстраційні матеріали); чистота мови; відповіді на запитання; участь у дискусії.

Якщо робота виконана та оформлена у відповідності до вимог, але виступ на захисті показав, що матеріалом теми автор володіє недостатньо глибоко, його відповіді на запитання поверхневі або неправильні, загальна оцінка може виявитись низькою.

На оцінку впливає також використання під час захисту засобів візуального супроводу – слайдів, плакатів, мультимедійних презентацій тощо. Сучасним засобом представлення результатів проведеного дослідження є **мультимедійні презентації**. Програма PowerPoint, що входить до пакету Microsoft Office, дозволяє створювати презентації з

ефектами анімації окремих об'єктів (тексту, фотографій, малюнків), зі звуковим супроводом, демонстрацією відеофрагментів та використан-ням гіперпосилань для зміни визначеної послідовності демонстрації слайдів. Програма включає можливості малювання простих об'єктів і внесення зміни до малюнків і фотографій, відображення графіків і діаграм, на базі розробленої презентації забезпечується можливість її друкування в різних формах.

Пам'ятайте, що всі винесені на захист наочні матеріали повинні бу-ти охарактеризовані і прокоментовані, а не просто слугувати фоном для виступу.

Бажаємо успіхів молодим науковцям!

4. ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ТА УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНКУРСУ-ЗАХИСТУ МАН

Конкурс-захист відбувається в три етапи:

I етап (районний, міський) – проводиться в наукових товариствах уч-нів (переважно в січні);

II етап (обласний) – проводиться у секціях відповідних відділень об-ласних територіальних відділень МАН України (орієнтовно протягом лютого);

III етап – Всеукраїнський конкурс-захист.

Організаторами конкурсу є Міністерство освіти і науки України, управління освіти обласних державних адміністрацій, МАН України та її регіональні відділення.

Науково-дослідницькі роботи, конструкторські розробки та контро-льні роботи учнів оцінює *журі*. Воно розпочинає роботу по мірі надхо-дження робіт, але не пізніше, ніж за тиждень до початку конкурсу.

У конкурсі беруть участь учні 9–12-х класів загальноосвітніх шкіл та гуртківці позашкільних навчальних закладів, які є членами обласних територіальних відділень МАН України.

До участі в I етапі допускаються слухачі, кандидати та дійсні чле-ни МАН України. До участі в II етапі допускаються кандидати та дійсні члени МАН України – переможці I етапу (як виняток – призери).

Конкурс має особистісний характер. Роботи, виконані в співавто-рстві, не розглядаються.

Кожний учасник конкурсу має право брати участь у роботі лише однієї наукової секції (наприклад, секції з мікроекономіки і макроеко-номіки).

Подаючи роботу на II етапі, автор подає також тези доповіді. Во-ни мають бути надруковані на одній сторінці формату А4.

до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки не став-лять. ***Зразок оформлення титульної сторінки поданий у Додатку 1.***

Друга сторінка роботи повинна бути відведена для ***змісту***, в якому зазначаються всі структурні елементи роботи та сторінки, з яких вони починаються. Зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не нумерують.

Розділи у змісті і в тексті роботи нумерують арабськими цифрами. Крапка в кінці назв розділу чи підрозділів не ставиться. Заголовки і підзаголовки не підкреслюють. Кожна структурна частина роботи по-винна починатися з нової сторінки.

Підрозділи (параграфи) нумерують у межах кожного розділу. Но-мер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу по-винна стояти крапка, наприклад : “2.3.” (третій підрозділ другого роз-ділу). Пункти і підпункти нумерують за такими ж правилами. Між структурними елементами роботи, винесеними у зміст, та текстом ро-боти має бути повна відповідність. ***Зразок оформлення “Змісту” по-даний у Додатку 2.***

Ілюстрації (схеми, графіки) і ***таблиці*** подаються безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюс-трації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. ***Ілюстрації*** позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстра-цій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з но-мера розділу і порядкового номеру ілюстрації, між якими ставиться крапка (наприклад, Рис. 1.2 – другий рисунок першого розділу). ***Зра-зок оформлення ілюстрацій подається у Додатку 3.***

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у до-датках) у межах розділу. В правому верхньому куті таблиці розміщують напис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться кра-пка, *наприклад* : “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш слово “Таблиця” і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова “Продовж. табл. 1.2”.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово “Таблиця” починають з великої літери. Назву не підкреслюють, наводять жирним шрифтом.

Заголовки граф таблиці повинні починатися з великих літер, підза-

3. ПІДГОТОВКА, НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТ НАУКОВОЇ РОБОТИ

3.1. Добір літератури, робота з літературними джерелами

Перш ніж приступити до добору літератури, необхідно ознайомитись з відповідним розділом курсу економічної теорії, мікро- чи макроекономіки та ін., уважно *прочитати підручник*. Коли ви вивчили розділи підручника, необхідно прочитати ще 2-3 праці з відповідної теми для того, щоб мати загальне уявлення про проблему. Бажано при цьому отримати консультацію наукового керівника з тим, щоб вибрати для першочергового опрацювання фундаментальні твори, праці провідних вчених-економістів.

Якщо ви вже маєте загальне уявлення про тему роботи, її основні аспекти, складіть невеличкий план і розпочинайте цілеспрямований пошук додаткових літературних джерел. *Перелік основних наукових економічних журналів та джерел наведений у Додатку 7*. Глибина пошуку звичайно становить 3-5 років, оскільки більш давня література може містити застарілі положення та дані. Це не стосується ретроспективного аналізу, для якого залучається література та статистичні дані досліджуваного періоду.

У бібліотеці підбір літератури здійснюється за допомогою предметних та алфавітних каталогів, каталогів журнальних статей та нових надходжень, довідників та бібліографічних видань.

Вивчення добраної літератури передбачає в окремих випадках *вибіркове читання*. Мається на увазі, що читати та вивчати ту чи іншу книгу в повному обсязі не обов'язково, можна обмежитись читанням окремих розділів, сторінок, на яких висвітлюються питання теми. Орієнтиром слугують зміст книги, вступ, висновки, анотація. Проте деякі, найбільш важливі твори з теми роботи, необхідно вивчити у повному обсязі.

Пропонуємо один з можливих способів роботи з літературою та підготовки виписок. Підібравши 20-30 джерел з теми, зробіть бібліографічний опис кожного на окремій бібліографічній картці (7,5x12,5 мм). Опис має бути правильним і повним з тим, щоб запобігти зайвій роботі у подальшому, не шукати знов це джерело з метою уточнення сторінок, номерів тощо. На картці обов'язково зазначається, в якій бібліотеці, в якому читальному залі чи на якому сайті ви працювали з цією літературою з тим, щоб полегшити повторне її замовлення чи знаходження, якщо це буде потрібно. Обов'язково залиште на картці місце для коротенької характеристики джерела із зазначенням проблем та сторінок.

Заповнена картка має наступний вигляд:

ББК 659 (2)	Корнаї Я.
К 15	Шлях до вільної економіки. – К.: Наукова думка, 1997. - 140 с.
Обл. наук. бібліотека	с. 69-112 – стабілізаційна політика держави, с. 71-82 – антиінфляційні заходи уряду.

Заповнення таких карток у подальшому значно полегшить вашу роботу над складанням списку використаних джерел: вам залишиться лише перекласти картки з записами назв джерел і перенести їх в роботу. Крім того, за значної кількості книг та статей, які необхідно переглянути при підготовці роботи, зміст їх важко утримати в пам'яті. Записи дозволяють пригадати працю та зорієнтуватися, де і як її можна використати.

Добравши літературу, не поспішайте робити виписки. Ознайомтесь з усіма джерелами, відберіть найбільш ґрунтовні, котрі всебічно висвітлюють ті чи інші аспекти теми. *Виписки* доцільно робити тоді, коли ви переглянули всі відібрані джерела, у цьому випадку до роботи будуть залучені найкращі з них, що допоможе запобігти зайвій обробці матеріалів.

Виписки потрібно робити на окремих аркушах паперу, а не в зошиті, причому *тільки на одній сторінці аркуша*. Це суттєво полегшить роботу при підготовці тексту: для того, щоб скомпонувати матеріал, достатньо буде у певному порядку розкласти виписки. Не виключено, що виписки, які зроблені на одній сторінці, доведеться віднести до різних розділів роботи. Якщо вони зроблені тільки на одній сторінці аркуша, його можна розрізати. Якщо ж вони робилися в зошиті або з двох боків аркуша – вам доведеться витратити час на переписування.

Доцільно виписувати невеликі за обсягом уривки з тексту, що підтверджують певну думку з тим, щоб виписку можна було віднести до відповідного розділу роботи. У виписках необхідно дотримуватись тексту джерела, щоб надалі уникнути можливих перекручень при цитуванні чи переказі змісту. Обов'язково потрібно зазначити назву джерела у тому вигляді, в якому вона буде наведена в списку літератури, а також сторінки, з яких зроблено виписки.

У разі, коли ви маєте можливість зробити *ксерокопії джерел*, на

першому аркуші ксерокопії доцільно зафіксувати ту ж інформацію, яку ви внесли б до картки, а виписки замінити позначенням (наприклад, виділенням маркером) найбільш важливих положень.

Після опрацювання всіх відібраних джерел можна переходити до розробки розгорнутого плану роботи. При цьому виписки необхідно перекласти у тому порядку, в якому вони будуть подаватися у роботі.

3.2. Підготовка чорнового та чистового варіантів роботи

Перш ніж перейти до написання роботи, ще раз обміркуйте її план, визначте основні питання, які будуть відповідати розділам, та додаткові питання підрозділів роботи. При цьому використовуйте виписки, позначте, який матеріал в якому розділі буде використаний. Складання розгорнутого плану роботи дозволить краще обміркувати її зміст, досягти логічного викладення матеріалу, обґрунтувати актуальність теми, сформулювати мету роботи, зробити висновки, дозволить залучити до тексту роботи дійсно значущий матеріал.

Готуючи чорновий варіант роботи, можна компонувати зроблені виписки відповідно до розгорнутого плану і давати текстовий зв'язок між фрагментами виписок, а можна цілком написати текст роботи. Чорновий варіант редагують, вносять необхідні доповнення, зміни. Доцільно після першого читання чернетки через один-два тижні перечитати її знов: це дозволить краще помітити можливі помилки, повторити, протиріччя.

Готуючи чорновий варіант до переписування начисто, необхідно звірити текст цитат з оригіналом, скласти список використаних джерел, перечитати вказівки щодо оформлення роботи, щоб уникнути помилок.

Завершивши роботу, проведіть *самоаналіз* підготовленого тексту, спробуйте самостійно оцінити свою роботу з точки зору тих вимог, які будуть пред'явлені до неї рецензентом:

- Чи розкритий у роботі зміст теми? Зміст окремих розділів та підрозділів?
- Чи відповідають назва роботи та назви розділів їх змісту? Чи є можливості більш ґрунтовного розкриття теми чи її окремих питань?
- Чи є достатньою використана при підготовці роботи література? Чи залучені до роботи монографії? Скільки і яких статей було опрацьовано?
- Чи представлені у роботі точки зору авторів щодо даної проблеми? Аналізуються ці точки зору чи лише описані?

Відповідно у списку використаних джерел:

8. Беліма А. Регіональний розвиток України та прямі іноземні інвестиції // Економіст. – 2002. – №12. – С. 10-15.

Зразок оформлення тексту з виносками у квадратних дужках поданий у Додатку 5.

У списку використаних джерел літературу можна розміщувати:

- у порядку появи посилань у тексті,
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або назв джерел (для колективних праць); всі джерела нумеруються послідовно арабськими цифрами.

У списку використаних джерел обов'язково вказують автора, назву монографії, статті тощо, вихідні дані – видавництво, назву журналу, місце та рік видання, номер журналу. Назви творів, газет, журналів, видавництв у лапки не беруть.

Бібліографічний опис джерел у списку літератури та у виносках подається *мовою оригіналу*.

Якщо у списку подається опис *книги*, то необхідно вказувати *загальну кількість сторінок у книзі*.

Наприклад:

29. Хикс Дж. Стоимість и капитал. – М., Прогресс, 1993. – **488 с.**

Статті, надруковані в журналах, збірниках, повинні мати у списку використаних джерел зазначення всіх сторінок, на яких вони розміщуються. Бібліографічний опис джерела може містити знак //, який означає: “в книзі, в журналі, в газеті, в збірнику”.

Наприклад:

14. Лукінов І. Інфляційна політика, її руйнівні наслідки і шляхи подолання // Економіка України. – 1994. – № 1. – **С. 3-11.**

Зверніть увагу на оформлення бібліографічного опису *електронних ресурсів*, які включаються до списку використаних джерел.

Зразок оформлення списку використаних джерел поданий у Додатку 6.

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати нумерацію і заголовок. При оформленні додатків окремою частиною друкується додатковий аркуш „ДОДАТКИ”.

Зауважте, що неправильно і недбало оформлена робота, навіть за умов виконання всіх інших вимог, не може отримати позитивної оцінки.